

Конкурсни зборник XXIV/8

зборник радова награђених учесника
XXIV светосавског књижевног конкурса

Књажевац, 2016

Конкурсни зборник XXIV/8

зборник радова награђених учесника

XXIV светосавског књижевног конкурса

Издавач:

Народна библиотека „Његош“

Књажевац

За издавача:

Владана Стојадиновић

Уредник:

Владана Стојадиновић

Коректура:

Слободанка Станковић Илић

Ликовно-технички уредник:

Александар Цветковић

Тираж: 200

Штампа:

Службени гласник, Београд

ISBN 978-86-87537-65-1

XXIV светосавски књижевни конкурс

Народна библиотека „Његош“ први пут је написала Светосавски књижевни конкурс у новембру 1992. године. Идеја организатора конкурса била је да се у Књажевцу подстакне књижевно стваралаштво и подрже млади, а и сви други аутори који се баве писањем поезије. Првих година на конкурс су учествовали и тада афирмисани књажевачки писци, попут Слободанке Станковић Илић. Поједини млади учесници, посебно аутори награђених радова, међу којима су Небојша Ђорђевић, Далибор Филиповић Филип, Ирена Спасић и Тамара Жиких, и касније су наставили да пишу и објављују поезију.

Светосавски књижевни конкурс с временом је прерастао просторне оквире књажевачке општине, па последњих година на њему учествују аутори из целе Србије, а осим за поезију, расписује се и за област кратке прозне форме. Како је током првих седамнаест година постојања конкурс дао културолошки допринос у Тимочкој крајини и шире, Библиотека од 2009. објављује конкурсни зборник награђених радова.

У октобру 2015. конкурс је расписан двадесет четврти пут. Тема конкурса била је „Бележим путујући (места, обичаје, називе, догађаје...)“.

На конкурс се јавило 113 учесника – 50 одраслих и 68 аутора у конкуренцији до 15 година. Било је укупно 168 радова (107 поетских и 61 прозни), тј. 92 у конкуренцији одраслих (73 поетска и 19 прозних) и 76 у конкуренцији млађих од 15 година (34 поетска и 42 прозна). Радови су

пристигли из 34 места – из Параћина, Смиловаца, Младеновца, Минићева, Београда, Зрењанина, Шапца, Земуна, Ниша, Новог Београда, Богатића, Кикинде, Фекетића, Нове Вароши, Суботице, Зајечара, Јагодине, Краљева, Врбаса, Бујановца, Барича, Подгорице, Сокобање, Раче, Смедерева, Крушевца, Бора, Каоника, Водања, Колара, Белог Потока код Београда, Власотинца, Житковца и Књажевца.

„Конкурсни зборник XXIV/8“ садржи 22 рада које је жири – Војислав Аранђеловић, професор српског језика и књижевности и председник жирија, Слободанка Станковић Илић, књижевник, и Владана Стојадиновић, библиотекар, одлучујући усаглашено и једногласно, оценио као најуспешније.

Владана Стојадиновић

Разлози за задовољство

У време када је у књижевности приметан недостатак квалитетне путописне литературе, утисак конкурсног жирија о XXIV светосавском књижевном конкурс у је веома позитиван, јер је остварени ниво прикупљене конкурсне грађе био изнад очекиваног.

То се посебно односи на радове учесника млађих од 15 година, који су се држали конкурсне теме и чији су радови били квалитативно уједначени и разноврсни (од фактографских записа до лирских казивања), тако да су приликом процене радова од одлучујућег значаја биле нијансе.

Утолико својеврсну похвалу заслужују сви млађи учесници конкурса, а и стручна лица која су се, очигледно, у појединим локалним срединама озбиљно бавила радом са децом.

Када је о ауторима из категорије одраслих учесника конкурса реч, стиче се утисак да је већина песника покушала да заобиђе конкурсну тему, користећи неке путописне назнаке само у функцији повода за бављење неким њима ближим темама (личним, религиозним, националним и сл.), а код прозаиста је било осетно неискуство у писању путописне прозе (видљиво кроз мањак путописних елемената, оскудну дескрипцију и површна размишљања).

Поменуте чињенице указују на потребу за чешћим подстицајима и приликама за исказивање аутора кроз путописни рад, а Светосавски књижевни конкурс им је управо пружио једну такву прилику.

Из свих у тексту изнетих запажања, чини се да организатор конкурса основано има разлога за задовољство.

Слободанка Станковић Илић

Награђени поетски радови

**у конкуренцији
одраслих аутора**

Јован Бундало из Београда освојио је прву награду за уверљиво и сликовито изражену импресију о књажевачком крају, у песми везаног стиха, којој посебан тон даје фино преплитање прошлости и садашњости.

Поглед са планине

Упијајте очи руј и складне боје,
удишите груди мирис рајских страна,
осећам блаженство к'о причешће што је.
Душа ми је данас миропомазана.

Ширите се груди у цветној оази
ту испушта мирис лековита трава.
Застаните ноге на каменој стази,
у лепоти овој где мир вечно спава.

Кад полети поглед са Старе планине,
као сури соко, ка књажевом граду,
испуне ми душу прастаре милине,
што нови булевар не засени џаду.

Гургусовац древни три Тимока памте
и над градом кулу и стару махалу.
Сада поред реке магнолије пламте,
пурпур боја краси „Венецију малу“.

У Ргошкој бањи тражих лека телу,
манастир ме прими као испосника,
захвална је душа Деспотовом делу
грађевини древној усред крајолика.

Предвече се вратих у град на три воде
дочека ме мирис кестеновог хлада,
по спокојној души сва блаженства ходе
док река жуборка сред књажева града.

Тимок тихо тече испод старог моста,
жуто лишће пада с кестенових грана,
пола мога бића у Књажевцу оста.
У њему је душа миропомазана.

Невенка Бошњак Чолић из Београда добила је другу награду за песму у слободном стиху, у којој је прецизном дескрипцијом остварена атмосфера Медитерана.

Летња симфонија

Небо топло плаво
широко обасјано

обалног растиња
трака зелена
у море зароњена

сјај и трептај
водених очију у бескрај

бела врелина белог камена
мирис опори зрелих маслина

заносна, сунцем обасјана
летња симфонија
Медитерана

(Крф, Грчка)

Трећа награда додељена је Радојици Перишићу из Нове Вароши за стилски изграђену песму и целовит дескриптивно-рефлексивни приступ теми.

Пут растерећења

На плећа ми се дан навали,
Стисну ме теретом живог сећања,
И сва тежина можданог већања
У једном часу камен постаде.
Да бих ојачао немоћно тело
И подупро га душевном снагом,
У шумарак одох, птичијим трагом,
Путем који је трасирао мир.
На томе путу без мерљиве ширине
На почетку беше миомир засађен,
Провејани ваздух слободом заслађен –
Као со уз хлеб, за срдачан дочек.
А тамо, у средишту красногорја,
Где и створ и ствар лепоту гаје,
Где поглед у лепо примирење даје,
Саме се отворише капије дана.
Коло младих смрча у месту играше,
Са рукама танким, прстију сплетених,
Благим цупкањима, кретњи ометених
Дубоким корењем у невидној дуби.
А на вршковима зелен-играчица,
Уз звуке традиције шумскога округа,
Гавран и јастреб ко два стара друга
Вешто поскакују у смрчевом ритму.
На дугој приредби дрвећа и птица,
Са мноштвом брзо смењујућих сцена,
Затече ме нова месечева мена,
Нејачка да позорницу довољно обасја.
Душе одморене, оснаженог тела,
По белешци сећања пређох шумску стазу,
Успут отпоздравих претпоноћном мразу,
И поново рођен стигох до колевке.

За пажњиво написану песму, чврсте, избрушене метрике, похвалу жирија добио је Љубомир Вујовић из Београда.

Мртво море

*Није море Мртво зато да га нема
Нису речи живе да опишу крај
Мрачна прича под сумпором дрема
Из заборавља зла, поука је сјај!*

Сунце упекло валове мртве
Одбојном водом кријући сене
Без крљушти и бљеска, без иједног гласа
Угасли огањ језера жртве
Горком сољу скупља зене
Мртво море мртвима таласа

Притиска тишином спаљена долина
Са срушеног стуба Лотове жене
Разливане сузе миришу на смрт
Сумпор и ватра судњег чина
Одишу, где год поглед скрене
Пламен дажда опустошио је давни врт

Тамна је вода, и со све црња
Утробом густом море мрешка
Беживотним телом пустиња ћути
Ни перца ни трага, ни палме ни трња
Опоменом злу, спарина тешка
Бескрајем мртвим море мути

За испољену еколошку свест у песми, похвалу жирија добила је Љиљана Нинковић Мргић из Београда.

Језеро Восток

Петнаест милиона година,
На Јужном полу планете
Мирује згуснуто време!

Плавооко језеро Восток
(Под две-три морске миље
Дебелим губерром леда),
Самозатајно у себи крије
Трунку космичке мистерије,
Ал неће дуго!

Антарктику је на моћно чело
Прислоњена бездушна справа
И отпочело је,
Отпочело:
Одбројавање...
Продирање у крило тајне,
Кроћење и упрезање
Мистерије
У јарам свакодневља и бесмисла
Зноја и Капитала!

Човечанство има очи
Неутољиво гладне и жељне
Освајања
И само је питање дана
Кад ће миленијумска самоодбрана
Плавооког језера Восток
Тамо далеко – тамо дубоко,

На Истоку – на Вастоку,
Бити сломљена и савладана.
Док ће све глади и жеђи Света
И даље на своме остати месту:
Неутољиве!

Награђени прозни радови

у конкуренцији
одраслих аутора

Силвија Савић из Књажевца освојила је прву награду за путописну причу која описује обичаје, легенде и историјат књажевачког краја.

Бележим путујући...

„Видећеш, нема лепшег места од завичаја. Ја путујем јако дуго, волим да седим до прозора и бележим шта видим. Прва станица, село Зоруновац.

Назив села, које датира још из римског доба, није случајан. 'Зор' значи снага, опасност, и Зоруновац је већ по имену требало да упозори Турке да га заобиђу. Куће од дрвета и блата насељавале су породице од петоро-шесторо деце, мушка су ишла у школу, девојке су училе занате. Највећа забава су игранке, једини примеран начин да се млади виде и упознају. О њиховој судбини одлучивали су родитељи, али бракови су били успешни и трајни. Када би млада одлазила из родитељске куће, прескочила би посуду са водом, жар и секиру, и рекла би: 'не удавих се, не опекох се, не посекох се', зарад скидања урока. Сваки гост био би дочекан са топлом гибаницом од овчијег сира. А сада, пробајте да ми поверујете... Некада давно, бацио је Краљевић Марко топуз који удари у камен изнад села и направи огромну рупу која иза себе остави Шупљи камен, осим којег је још обрада камена и израда предмета од камена главно обележје овог села.

Следећа станица, место где су се поред Срба населили и Турци, село Балановац. Домаћинства су била позната по томе што се свако бавило

узгојем ћурака, и по надимку 'ђувеци' јер су користили искључиво глинено посуђе.

Вероватно су ово две најбитније станице које сам путујући прошла, јер где год кренула, враћам се њима. Једног дана, причаћеш и ти некоме о својим станицама“, рече моја бака, стари путник, и стави карту у моју руку.

Милорад Бибин из Зрењанина добио је другу награду за носталгично-рефлексивни запис постављен у путописни оквир и лирско засведочење пролазности на примеру старих салашарских воденица у Банату.

Остарела воденица и воденичари...

Годинама је бистра, прозрачна, чиста, пенушава, хладна речна вода покретала срце и душу старе, оронуле воденице на обали захуктале, понекад подивљале реке мог детињства и сна. Под њеном снагом тешки воденични каменови писали су судбине старих, проседих воденичара, ту се рађало, стасавало, заљубљивало и ашиковало, млело бело брашно, ушур узимао, варало, некад се ушур осмехом помељара плаћао. Полако се гасе, пропадају и урушавају стара здања воденица, отишли су последњи воденичари а река и даље тече...

Другујући са реком и старом, оронулом воденицом, некад густа, црна коса воденичара потпуно је обелела, паучина се у воденици белим, свиленим брашном окитила и полако, као стари камен, застајкивало је срце старог, ненаслеђеног, уморног воденичара. Кад стане велико срце последњег воденичара, стане и камен, окамењен, да тугује за реком, за белим, још несамлевеним пшеничним житом, а сама ће река пустити неку кап више уместо топлих суза за заувек заспале старе воденичаре, за старе оронуле воденице, шумећи да их из тог сна случајно не пробуде...

Пролећно сунце се својим умилним зрацима

неопрезно уплело у јуче изаткану мрежу црног паука. На исушеном прагу старе, напуштене воденице, где воденично коло одавно празно самује, суза из ока песника суву прашину покупи. Уместо унука воденичара, паук се својом мрежом по дедовини шепури. Црвоточина стару воденицу у прах вечни претвара, тишина и даље уз јецај у сећањима песника одзвања. На обали реке још поносно стоји старо здање воденице, остају сетни уздисаји и жал за протеклим временом, за испеченим белим салашарским хлебом из старих нам воденица...

Трећу награду добио је Милосав Б. Влајић из Младеновца за причу која читаоцу пружа увид у највећу српску светињу и упознаје га са тамошњим начином живота и историјом.

Запис са Свете горе

Са високе атоске литице, где пуже вијугава камена стаза, указа се нестваран, бајковит приказ: у пространој дубодolini, опасаној зеленим брдским венцем, беласа се осмовековни манастир Хиландар, кога воздигоше трудољубиви свети син Сава (у младости звани Растко) и отац му Симеон, негдашњи велики жупан сербски, Стефан Немања.

У сунчаном михољском лету као да је заувек стало време, док испред дворишне крстионице, где се годинају два дрвета танковитог врха, уз грумен космајске оранице, још цветају беле раде и чује се пој невидивих птица.

Лаганим ходом напуштају богобојажљиви црнорисци самотне келије на позив клепала, које далеко одзвања у звезданој бесаној ноћи.

Обедујемо с братијом као путници намерници у фрескописаној сали гостинској, а зора тек на помолу. После зделе укусног биљног варива, на трпези љубави, следи вино бело и јаркоцрвена јабука, коју понесеш дому свом. Престаје седокоси монах да чита еванђелске речи, а само четири деценије стар преучени светогорски игуман Методије, стасит и гласовит, први међу једнакима, даде нам мудар благослов занавек.

Пут нас води поред крста силног цара Душана, украј маслињака и обраних непрегледних винограда испод купастог брежуљка. Застајемо видевши пирг краља нам Милутина и спуштамо се споро до кеја на источној страни „прста“, а са узвишене шумовите косе застрашујуће завијају шакали.

За причу о воденици која више не постоји осим у сећању, а промене њеног назива одражавају историјске промене и страдање народа, али и тријумф памћења над забором, похвалу жирија добио је Душан Мијајловић Адски из Ниша.

Тамо... где је некад била воденица

Има ли дана иза твојих леђа, човече, који би желео да ти се поврате? Сви су те привлачили као свила, и остајали иза тебе као паучина. Као мед дочекивали су те, као смрад испраћао си их. Сви су препуни обмане и греха.

(Епископ Охридски Николај,
Молитве на Језеру, 1921–22)

Воденицу је, некад давно, подигао Исаило Призетко. Воденица је добила име Призеткова воденица. Јелена се загледала у Исаила, момка из сиромашне и многољудне породице. На изненађење села и околине, Саватије Калудранац, без речи противљења, дозволи својој јединици и лепотици да се уда за сиромашног момка. Зет је предложио тасту да сагради воденицу, што је овај одмах прихватио.

Кад је на Исаиловом јазу воденица прорадила, окупљене погоди вест да је почео рат. Исаило се из Великог рата није вратио. Годину дана касније газда Саватије воденицу продаде Јордану Дошљаку. Од тада су мештани воденицу уместо Призеткова звали Дошљакова воденица. Дошљак

је био крупан човек и веома прек кад се наљути. Убрзо се показа да странац има доста пара и да воли коцку. Имућнији људи, склони барбуту, намамише Дошљака у своје јато. Показа се да је новајлија за њих тврд орах; долазило је и до туче. После видања задобијених рана у тучи са Дошљаком, газда Тодор је истог усмртио из кра-тежа. Воденицу је купио Светислав, звани Попче, поп Савин син. Народ је брзо прекрстио водени-цу у Попчетова воденица. Али, опет се заратило, и опет, светски рат. Поп Савиног сина убили су партизани. Воденица је неко време била пуста, а онда, пред крај рата, воденицу је присвојио Риста Кокошар. Надимак Кокошар је добио јер је крао кокошке. Народ воденицу назва Кокошарева во-деница. Чувши то, Риста припрети домаћинима ликвидацијом. Воденицу прекрстише у Воденица друга Ристе. После четири године, Риста ја отпу-товао на некакав Оток. Нико није смео да уђе у во-деницу, добро су се памтила Ристина злодела.

А онда је једне године наишла поплава какву нико од старина није памтио. Од воденице је остао тек покоји белег. Народ је почео да говори: тамо... где је некад била воденица. Тако и данас кажу. Во-деница једино оживи у причама најстаријих меш-тана.

За изванредну алегоричну причу, специјалну похвалу жирија добила је Елизабета Георгиев из Смиловаца код Димитровграда.

Путовање и господин Дан

Сваки пут када ми прашина на улици замагли поглед, осетим мирис асфалта помешан са раздражљивим мирисом врелих гума.

– Сигуран сам да је свет млад и да се измакнути дани упорно котрљају... Мораш их ловити на сваком кораку, иначе свет стари, а и ти се полако претвараш у прашину... – стално ми је говорио мој сапутник господин Д. за кога сам био сигуран да је ту, на седишту поред мог, уз прозор, али никако нисам успевао да га видим и да му стиснем руку на овакав излив мудрости.

Увек купује две карте за пут, иако нико никада са мном није путовао. Волим да седим на два седишта и да се осећам као господар двају светова. Сви ме обично чудно гледају, коментаришући како свакаких лудака има на овом свету, али на обраћам пажњу и не пристајем на наговарања да дозволим некоме да седне поред мене. Платио сам карту. Ово је моје место. Било би глупо да објашњавам да поред мене седи господин Д. Ко зна шта би се онда десило...

Последњи пут док се расклиматани аутобус пео уз планину која се мрзовољно истезала унедоглед, пришла је једна слатка девојчица, провукла се поред мене и села господину Д. у крило. Кратким, пуначким прстићем јурила је муву која се ту врзмала од када смо ушли у аутобус.

Исцртавајући по стаклу невидљив цртеж знојним врхом прста, у једном тренутку сустигла је муву и лепо је скљокала. Учинио ми се да чујем једно „крц“ – мува се претвара у мрљу. После убиства, задовољно је обрисала свој прстић о црвенкасту мајичицу кратких рукава и погледала ме крупним плавим очима.

– Морала сам! Ускоро ће станица 12. Дан. Тамо силазим!

Чуле су се кочнице. Сви смо се поклонили напред, а девојчица се брзо провукла поред мене и нестала међ светом који се гурао ка предњим вратима аутобуса.

Гегање уз планину се наставило. На стаклу су се полако сушили трагови убиства. Скамењен од чуда, приметио сам себе како седим поред себе.

– Сигуран сам да је свет млад и да се измакнути дани упорно котрљају... Мораш их ловити на сваком кораку, са сваком следећом сликом с којим се сретнеш, иначе свет стари, а и ти се полако претвараш у мушицу која памти... – проговорио је господин Д.

Коначно сам му пружио руку. Осетио сам нешто као благ стисак:

– Дан, драго ми је...

У том тренутку аутобус се сусрео са путоказом који је показивао да улазимо у 11. Дан.

Значи... време откуцава док ја путујем...

Награђени поетски радови

**у конкуренцији млађих
од петнаест година**

Прву награду освојила је Сара Миленковић, ученица 8/4 ОШ „Димитрије Тодоровић Каплар“ из Књажевца, за песму у којој изграђеним везаним стихом износи импресије о књажевачком крају и којом је у потпуности одговорила на тему.

Бележим путујући

Често размишљам да од града побегнем,
одем на ливаду и тамо легнем,
да уживам у планинским лепотама свежим,
у мислима путујем, па све забележим:

Како гледам са висине
прелепе планине, брда, долине,
па одмах ту иза кривине,
скокнем до дивне Тимочке котлине.

Са Тупижнице гледам у даљину,
виде се тамо два врха бела,
па то ја видим Стару планину,
а подно ње и етно села.

Дивим се лепоти Бањице и Баранице,
ливадама цветним, изворима свежим,
ратарима вредним што обрађују оранице,
путујем, путујем и све забележим...

Другу награду добила је Милица Здравковић, ученица 7/3 ОШ „Васа Чарапић“ из Белог Потока код Београда, за песму у складу са темом и у слободном стиху који је омогућио аутору да пластично оствари лепе песничке слике мора.

Бележим путујући песму касног пролећа

У малом приморском граду
једног касног пролећа.
Сваког јутра сунце ме опомиње
време је за устајање,
нови дан је преда мном.
На путу до плаже
клањају ми се модро-зелене палме
са мирисним тамним шналама у коси.
Море...
Најлепши поглед на свету!
Посматрам беле галебове у лету.
Замишљам да могу да полетим с њима,
да одлетим негде далеко...
У непознати свет где је све лепше.
Сунце истим жаром блиста.
Галебови светлуцају као драгуљи на небу.
Поглед на сјајна крила
учинио ми је дан чаробно лепим.
Тај јуни певао је најлепшу песму,
само за мене.
Мислила сам да сам и ја
светлуцави галеб у лету,
на трагу моје дуге.
Са галебовима је одлетео
и један крајичак моје душе.

Трећу награду добила је Адријана Ламбић, ученица 7/3 ОШ „Васа Чарапић“ из Белог Потока код Београда, за песму наглашене ведрине и изграђеног чврстог стила, која обилује зрелим песничким сликама, које дају целовиту представу о пределима и начину живота у Панонији.

Цвркут Паноније

Принцезо моја из најлепше бајке,
поносно стојиш у срцу Бачке,
огрнута плаштом с пуно цветних боја,
певаш и кличеш, Панонијо моја!

Косе су ти златна поља жита,
најлепша наша, девојко вита,
очи ти се зелене ко трава,
Панонијо заносна, лепотице права.

Дивна ли си када зора руди,
златно сунце када се пробуди,
и кад деца скакућу на ветру,
од твог класа кад венчиће плету.

Зечићи јуре, играју жмурке,
цврчак им свира најлепше звуке,
орача песма далеко се чује –
тамбура твоја равницом одјекује.

Из загрљаја твога сунце кад оде,
поздрав му шаљеш уз жубор воде,
сунцокрет главу кад спусти ти на лице,
запевај успаванку, златна равнице!

За песму у којој је опште знање о различитим земљама света преточено у стихове, похвалу жирија добила је Катарина Радивојевић, ученица 7/2 ОШ „Дубрава“ из Књажевца.

Бележим путујући...

Грчка – поља маслина,
Србија – плантаже малина,
Италија – земља вина,
По пиринчу најбоља је Кина.

Турска за шопинг згодна,
Норвешка морима плодна,
Бугарска провода пуна,
Јужној Аустралији блиска је вуна.

Немачка пиво прави,
Швајцарска позната по Милки, крави.
Француска модна је писта,
Ирска од чистоће блиста.

Шпанија тореадоре има,
У Индији ретка је зима,
У Сирији рат влада,
У Русији производи се „лада“.

Јужноафричка Република златом је пуна,
Либија – нафта, густа и црна.
Египат развијен туризам има,
У Ираку врела је клима.

Мога пута никад доста,
Много земаља да обиђем оста.

Ђорђе Живковић, ученик 6/2 ОШ „Васа Чарапић“ из Белог Потока код Београда, добио је похвалу жирија за поетски исказану приврженост завичају.

Бележим путујући...

Путујем, путујем,
и ни за шта не хајем.
Био сам до Рима, па до Скандинавије,
успут сам скокнуо и до Трансилваније.

Пео се на врхове
највиших планина,
ронио до бескрајних морских дубина.

Обишао Египат и пирамиде,
савладао пешчане дине,
јахао камиле и упознао бедуине.

Пио чај у пет са Енглезима,
вежбао карате са Кинезима.

Цео свет сам обишао
тако путујући,
и схватио да је најлепше
доћи својој кући.

Похвалу жирија добила је Невена Маринковић,
ученица 4/3 ОШ „Димитрије Тодоровић Каплар“
из Књажевца, за остварену чињеничну прециз-
ност у песми.

Бележим путујући кроз градове Србије

Отишла сам у Београд,
видела пуно ствари,
њега краси Дунав,
тако диван, плави.

Реших да одем
и до Новог Сада,
да обиђем Петроварадин,
док сам још млада.

Из Новог Сада
преко Петроварадина,
отишла сам на Палић,
док још није зима.

Кад гле чуда!
Тамо деце има свуда,
зоо-врт обилазе,
парковима пролазе.

После обиласка тих градова,
кренула сам кући
и понела успомене
забележене путујући.

Награђени прозни радови

у конкуренцији млађих
од петнаест година

Прву награду освојила је Ања Александра Василијевић, ученица 6/2 ОШ „Васа Чарапић“ из Белог Потока код Београда, за успешно уграђивање у путописну прозу легенде забележене на путовању.

Бележим путујући...

Шапат ветра је носио гласе из давнина... Валови Јадрана су ми причали о илирској краљици Теути. Била је, кажу, најлепша жена на овим просторима... О њеној се лепоти причало, очи су јој биле боје која се не може описати, оне боје која се роди када сунце обасја морску пену, обгрли је... Тек, такав су сјај имале... На хиљаде звезда се ушушкало у њима.

Након мукотрпних ратова, било је питање када ће Римљани доћи по њу. Скочила је са највише стене и заувек уснила у мору. Није хтела да дозволи да је зароби римска легија. Легенда каже да је у тренутку када је Теута уронила у море, цео Бокоторски залив постао јединствено модроплав. Рекли су ми таласи да је дух краљице Теуте остао да живи на високим планинама, близу обале. Још су ми шапнули да често одевена у беле провидне хаљине, сличне оним додолским, долази на обалу да би се умила и својим очима вратила моћ, плавет и сјај.

У близини Рисна, између стена и шуме, налази се пећина. Зову је Теутина пећина. У њу је илирска краљица, пре него што се бацила у море, сакрила своје благо, сав накит, суво злато...

Понекад, када би громови играли изнад мора,

муње севале, таласи тутњали, не обали би се налазили покоји златни новчићи, или део ћупа у којем се крило благо...

Причали су ми таласи да Теутин дух често зарања ноћу у воду и нестаје. Чак ни они не знају где...

Одједном сам се тргла. Стојим на обали у белој хаљини, мокрој од морских таласа... поред мене је гранчица маслине... И не знам да ли сам то снила или је била стварност... Речи ношене ветром дотакле су моје срце и урезале се у стабло маслине.

Дотакла сам стару маслину.

Тишина. Маслине не говоре...

Месец је засијао над морем...

Стара маслина памти, а таласи причају ономе ко уме да слуша...

За кратко и ефектно описан а детаљно дочаран народни обичај, другу награду добила је Марија Чикић, ученица 8. разреда ОШ „Стојан Новаковић“ у Шапцу.

Рајац

„Рај на земљи“ јесте друго име за ову прелепу планину. То је диван предео проткан шумарцима и ливадама. Надалеко је познат по својим дражима.

Моја породица и ја одлучили смо да украдемо пар летњих дана и одемо да искусимо чари овог места. Имали смо ту срећу да се затекнемо тамо баш када се одржавала традиционална манифестација „Косидба на Рајцу“. Организује се од 1965, сваке прве недеље после Петровдана, као свечан и симболичан завршетак кошења планинске траве. Временом је постала смотра традиционалних изворних садржаја у част косидбе и сeosких моба. Обичај се приказује од скупљања косача, трубача, здравичара, водоноша, одласка на косидбу, до косачког ручка и завршетка кошења. Косци се такмиче у народној ношњи са сламним шеширима и извезеном шареном торбом на рамену, у којој се налази чутурица. Најбољи од њих проглашава се победником – ђидијом, и добија златну косу. У његову част организује се почасни ручак и трпеза се поставља на покошеној ливади. То је један од најзанимљивијих детаља ове свечаности.

Искусили смо дух традиције и вратили смо се у добра стара времена где су овакви обичаји владали. Изузетно чаробан доживљај који оставља дивне успомене...

Исидора Ђокић, ученица 8. разреда ОШ „Илија Милосављевић Коларац“ из Колара, добила је другу награду, за лирски прилаз путопису и детаљан приказ конкретног града и живота у њему.

Упознајмо Власотинце (путопис)

На обалама реке Власине лежи градић Власотинце. Окружен брежуљцима и виноградима, дочекује своје госте и путнике.

Волим ово место, у њему се осећам лепо. Људи су гостољубиви, насмејани и увек спремни за шалу. Јутра су свежа, дани обасјани сунцем, а ноћи пуне месечине. Шетње поред реке пријају свакоме. Ту увек сретнем неког познаника и испричам се са њим. Вода је чиста, бистра, да се скоро сваки каменчић види у њој. Одмах ту изнад реке налази се парк „Старо гробље“ са разним исклесаним облицима камена, клупама које су исто направљене од камена, огромним дрвећем које је старо сто и више година. Ту се налазе резервати дивљих свиња и срна. Одатле се види цела варош и тад схватиш да то није мало место него велики град, који река дели на два дела и да их спајају три моста. У центру се налази доста кафића, бифеа и етно ресторана, тако да је ноћни живот у Власотинцу веома леп. Просто не можеш да нађеш слободно место.

Слободно време можете провести у обиласку музеја или неке изложбе уметничких дела, цвећа или паса, јер у току лета постоји манифестација „Лето на Власини“, која се завршава „Винским балом“ који траје три дана. Тада Власотинце посети доста туриста.

На тридесетак километара од Власотинца налази се Власинско језеро, једно од наших највећих језера, где је природа нетакнута. Пашњаци су прекривени меком травом, која је препуна лековитог биља, боровнице, дивље купине, малине... Често се могу видети и дивљи коњи.

Власотинце је град у коме никад није досадно, увек се нешто дешава. Има доста спортских терена и хала. Ноћни живот је незабораван. Тамо проводим распусте и увек се радо враћам овом очаравајућем граду.

За верно описане људе и обичаје са југа Србије, трећу награду добила је и Милица Петровић, ученица 3/1 ОШ „Вук Караџић“ из Књажевца.

Бележим путујући

Како су моји корени из јужне Србије, радо посећујем тај крај и уживам у дружењу са људима који тамо живе. На југу Србије, у Грделичкој клисури, су моји преци – деке, баке и многи рођаци.

Посећујући их схватила сам да су јако весели и гостопримљиви људи. Ниједан гост не одлази без ручка или преноћишта, ако је потребно да преноћи. Људи нису богати, али су јако срдачни. Када се нађу у кафани, плаћају ручак за све. Они који немају новца, обавезно сврате сваког пролазника на чашицу шљивовице и гласно узвикују: „Ај, живели!“ Оно што збунује људе који нису из тог краја је обичај љубљења у образ три пута у знак поштовања. Понос тог краја је ајвар као њихов специјалитет, а домаћице га уз шалу и песму са задовољством спремају. Најлепши су обичаји за летње славе које они зову „литије“. Тада се сви окупљају у центру села и уз музику и играње народних кола прослављају. Велики утицај на овај крај је оставила Бугарска, па је једно од омиљених кола „бугарка“. Не волим када чујем негативне коментаре на рачун њиховог нагласка, јер је тако природан, шаљив и животан. Иначе је то крај који је дао многе паметне и успешне људе.

Моја топла препорука сваком је да посети овај крај и да сам доживи топлину и гостопримство по коме је овај крај јединствен.

Трећу награду добила је Катарина Ковачевић, ученица 6/1 ОШ „Васа Чарапић“ из Белог Потока, за алегоричну причу, у којој се преплићу прошлост, садашњост и будућност, чиме се даје свременска позитивна порука мира.

Бележим путујући

Једног лета сам осетила чари чувене маслине из Бара. Када сам дошла, људи је било превише, па сам сачекала да гужва утихне. И коначно, у сутон, под небом дугиних боја, сви одоше својим путем, нас две остадосмо саме. Старе, изборане гране преплитале су се, али ипак чврсто стајале. Маслинасте тачке су бојиле слику. У даљини таласи су ударили о стене док их је маслина, уроњена у мир свог брда, посматрала са висине. Била је лепа, отмена, осећала сам се сигурно крај ње. Толико се тога догодило крај ове маслине, толико помирења, сусрета, крштења, венчања... Неко време зурила сам у њу, па полако испружих руку ка храпавој кори и наслоних се на њено стабло. Док је ветар шуштао, осетих како ме нешто дирну по леђима. Осврнух се – ништа. После пар тренутака опет, помислих да је ветар и не обазирах се. Али када ме је и трећи пут нешто додирнуло по рамену, брзо се окренух и видех маслинову грану пуну прелепих плодова. Као да ми их је пружала. Уплашено се прибих уз њено стабло, али са поверењем ипак испружих руку и узех пар маслина. Села сам наслоњена уз моју другарицу, док се месечина пробијала кроз гране и обасјавала ми лице.

Из гране тада изађе искра, прелепа, сјајна. Приближавала ми се и ја испружих прст ка њој, и дотакох је.

Одједном... Гледала сам са висине. Треперила сам, била сам сребрни лист маслине. У једном трену прошло ми је толико догађаја пред очима. Али један се издвојио. Мали дечак и девојчица за време Другог светског рата, седе заједно, тачно под мојом граном.

„Мрзим овај рат!“, проговори дечак.

„И ја, надам се само да ће се ускоро завршити.“

Дуго су се гледали са сјајем у очима, па се ухватише за руке.

„Обећај ми да се никада овако нешто неће десити између нас.“

„Неће!“, рече гласно девојчица.

За пар секунди вратих се под маслину, у садашњост, дирнута добротом деце, њиховом љубављу, миром који се шири око маслине.

Сећања старе маслине из Бара угнездила су се, као звезде, у њеним гранама, а Бар чува непроцењиву ризницу мира...

За верно и детаљно описан предео Старе планине, трећу награду добила је и Нина Симић, ученица 3/2 ОШ „Вук Караџић“ из Књажевца.

На Бабином зубу

За овај мали распуст сам ишла на Бабин зуб. Када смо пошли, прошли смо кроз село Балта Бериловац. Тамо су куће старе, а дворишта пуна траве и цветића. Прошли смо и поред школе. Застали смо да је видимо. Двориште је велико, а унутра школе клупе и табла. Клупе су дрвене и старе, а табла мала и црне је боје. Жена која одржава то двориште ми је испричала да је у ту школу некада ишло пуно ђака. Пошли смо даље и стигли до једног села које се зове Црни Врх. У том селу живи мало људи и то су углавном стари. Они се баве пољопривредом и сточарством. Од млека праве сир и продају га на пијаци. То село је веома велико, јер су куће раштркане.

Када смо стигли на Бабин зуб, видела сам најлепшу природу на свету. Све је зелено и испуњено дрвећем и ливадама. На тим ливадама сам видела људе који беру боровнице и дивље јагоде од којих праве сок. Даље према Миџору, чобани су изградили привремене кућице од природних материјала које се зову катуни. Преко лета они спавају у кућицама док чувају стоку, да не би морали сваког дана да се враћају у село, које је далеко. Чобани су ми рекли да ту пролазе дивљи коњи, али не толико често. Погледала сам према Миџору и била одушевљена прелепим приказом. Планина је изгледала храбро и неустраши-

во. Имала сам само једну жељу – да се попнем на врх и уживам у погледу на Стару планину. То сам и учинила.

Садржај

<i>XXIV светосавски књижевни конкурс,</i> Владана Стојадиновић	3
---	---

<i>Разлози за задовољство,</i> Слободанка Станковић Илић	5
---	---

Награђени поетски радови у конкурвенцији одраслих аутора

<i>Поглед са планине, Јован Бундало (Београд)</i>	8
---	---

<i>Летња симфонија,</i> Невенка Бошњак Чолић (Београд)	10
---	----

<i>Пут растерећења,</i> Радојица Перишић (Нова Варош)	11
--	----

<i>Мртво море, Љубомир Вујовић (Београд)</i>	12
--	----

<i>Језеро Васток,</i> Љиљана Нинковић Мргић (Београд)	13
--	----

Награђени прозни радови у конкурвенцији одраслих аутора

<i>Бележим путујући, Силвија Савић (Књажевац)</i>	16
--	----

<i>Остарела воденица и воденичари,</i> Милорад Бибин (Зрењанин)	18
--	----

<i>Запис са Свете горе,</i> Милосав Б. Влајић (Младеновац)	20
---	----

<i>Тамо... где је некад била воденица,</i> Душан Мијајловић Адски (Ниш)	22
--	----

<i>Путовање и господин Дан,</i> Елизабета Георгиев (Смиловци)	24
--	----

**Награђени поетски радови у конкуренцији
млађих од петнаест година 27**

<i>Бележим путујући,</i> Сара Миленковић (Књажевац)	28
<i>Бележим путујући песму касног пролећа,</i> Милица Здравковић (Бели Поток код Београда)	29
<i>Цвркут Паноније,</i> Адријана Ламбић (Бели Поток код Београда)	30
<i>Бележим путујући,</i> Катарина Радивојевић (Књажевац)	31
<i>Бележим путујући,</i> Ђорђе Живковић (Бели Поток код Београда)	32
<i>Бележим путујући кроз градове Србије,</i> Невена Маринковић (Књажевац)	33

**Награђени прозни радови у конкуренцији
млађих од петнаест година 35**

<i>Бележим путујући, Ања Александра</i> Василијевић (Бели Поток код Београда)	36
<i>Рајац, Марија Чикић (Шабач)</i>	38
<i>Упознајмо Власотинце (путонис),</i> Исидора Ђокић (Колари)	39
<i>Бележим путујући,</i> Милица Петровић (Књажевац)	41
<i>Бележим путујући, Катарина Ковачевић</i> (Бели Поток код Београда)	42
<i>На Бабином зубу, Нина Симић (Књажевац)</i>	44

**CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд**

821.163.41-1(082.2)
821.163.41-32(082.2)
821.163.41-1-053.2(082.2)
821.163.41-32-053.2(082.2)

КОНКУРСНИ зборник : зборник радова награђених учесника
XXIV Светосавског књижевног конкурса. 24, 8 / [уредник
Владана Стојадиновић]. - Књажевац : Народна библиотека
«Његош», 2016 (Београд : Службени гласник). - 47 стр. ; 24 cm

Тираж 200. - Стр. 3-4: XXIV Светосавски књижевни конкурс /
Владана Стојадиновић. - Стр. 5-6: Разлози за задовољство /
Слободанка Станковић Илић.

ISBN 978-86-87537-65-1
1. Стојадиновић, Владана [уредник] [аутор додатног текста]

COBISS.SR-ID 221654028